

SERFŐZŐ ZOLTÁN

A SZÖVETSÉSGKÖZI KATONAI ELLENŐRZŐ BIZOTTSÁG ÉS AZ 1921–22-ES MAGYAR HONVÉDELMI TÖRVÉNYEK

A magyar állam törvényei közé 1921. XXXIII. törvényeként beiktatott és 1921. július 26-án érvénybe lépett trianoni békeszerződés V. fejezete foglalta magában a katonai, hadihajózási és léghajózási rendelkezéseket. Az 5 részből és 42 cikkelyből álló fejezet tartalmazta többek között az általános hadkötelezettség megszüntetését, az önkéntesekből toborzott, 35 000 főben maximált hadsereg szervezésének és kiképzésének alapelveit, s mellékelt táblázatban részletesen meghatározta 1 gyalogos hadosztály, 1 lovas hadosztály illetve 1 vegyesdandár szervezeti felépítését, létszámát és fegyverzetét.¹ Ezen túlmenően intézkedett a csendőrség, a pénzügyőrség és az erdőőrök létszámáról is. A befejező általános rendelkezésekben a 140. cikkely előírta, hogy „a jelen szerződés életbelépésétől számítandó három hónapi határidőn belül a Magyar Kormánynak az idevágó magyar törvényeket a jelen Szerződésnek ezzel a részével összhangban meg kell változtatnia, s így kell fenntartania.”¹ Az egyes előírások végrehajtásának ellenőrzéséről a IV. részben határozott a szerződés, 7 cikkelyben körülírva a Szövetségek Közi Ellenőrző Bizottságok feladatát és hatáskörét. Eszerint: „A jelen Szerződésben foglalt összes ... rendelkezéseket, amelyeknek végrehajtására bizonyos határidő van megszabva, Magyarország a Szövetséges és Társult Főhatalmak által erre a célra külön kinevezett Szövetségek Közi Bizottságok ellenőrzése alatt köteles végrehajtani.

Az említett Bizottságok a Magyar Kormánynál a Szövetséges és Társult Főhatalmakat a katonai... rendelkezések végrehajtására vonatkozó minden ügyben képviselik. Ezek fogják a magyar hatóságokkal tudatni mindazokat a határozatokat, amelyeknek meghozatalát a Szövetséges és Társult Főhatalmak maguknak fenntartották... A Szövetségek Közi Ellenőrző Bizottságok hivatalaikat Budapesten állítják fel s jogukban áll, hogy ...a magyar államterület bármely pontjára kiszállhassanak... A Magyar Kormány köteles a Szövetségek Közi Ellenőrző Bizottságnak a felvilágosításokat és okiratokat rendelkezésére bocsátani, amelyeket ezek feladatuk betöltéséhez szükségesnek ítélnék, továbbá ezeket személyzettel és anyagi eszközökkel oly mértékben ellátni, amilyen mértékben ... szükségük lehet.

Az Ellenőrző Bizottságok eltartását és költségeit, valamint a működésük által okozott kiadásokat Magyarország viseli.”² A Katonai Szövetségek Közi Ellenőrző Bizottság-

---

¹ Országos Törvénytár 1921/14. sz. részleteket közöl HALMOSSY DÉNES: Nemzetközi Szerződések 1918–1945 Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó Bp. 1983.

² Uo.

gal a 137-es cikkely foglalkozott külön, kiemelve hogy „...feladata különösen az, hogy a Magyar Kormánytól a lőszerkészletek és raktárak elhelyezkedésére, valamint a fegyver-, lőszer- és hadianyagműhelyek vagy gyárak elhelyezésére és működésére vonatkozó közléseket átvegye.”³

A törvényi kereteket meghatározó békeszerződés szellemében született a magyar királyi minisztérium 5715/1921. M. E. rendelete a Szövetségesközi Ellenőrző Bizottságok működése és jogai és a velük való eljárás tárgyában. Az 1921. július 19-én keltezett, Bethlen István miniszterelnök által aláírt 7 pontos rendelet amellett, hogy részben összefoglalta a békeszerződés idevágó passzusait, több vonatkozásban pontosításaival és kiegészítéseivel túlmutatott rajta. Meghatározta például, hogy „...az Ellenőrző Bizottságoknak adott válaszokért tehát a Magyar Kormány felelős, ezért minden érdemleges ügyben felvilágosítást csak az illetékes szakminiszter adhat.”⁴ A rendelet leszögezte emellett, hogy az „...ellenőrzésre kiküldött bizottsági tagok működésüket magyar összekötő tisztek kíséretében végzik. Magyar katonai és polgári hatóságok az Ellenőrző Bizottságokkal vagy bizottsági tagokkal hivatalos érintkezést — szigorú felelősség terhe alatt — csakis ezen összekötő tisztek közvetítésével tarthatnak fenn. Összekötő tiszt nélkül megjelenő bizottságoknak semminemű hivatalos felvilágosítás nem adható...” Bethlen miközben a békeszerződés szerint igyekezett elősegíteni a Szövetségesközi Katonai Ellenőrző Bizottság működését, tulajdonképpen szabályozott keretek közé kívánta szorítani tevékenységüket. Ugyanakkor a miniszterelnök lényegében lojális együttműködésre szólította fel a magyar katonai és polgári közigazgatást, hangsúlyozva: „Tekintettel az,... igen nagy teherre és az ország jelenlegi súlyos gazdasági helyzetére, a takarékoság elveit szem előtt tartva, igyekezetüknek oda kell irányulnia, hogy az Ellenőrző Bizottságok működésüket a lehető legrövidebb idő alatt befejezhessék”.⁵

A főntebbi cél érdekében főként két területen kellett a magyar kormányzatnak erőfeszítéseket tennie 1921. második felében. Egyrészt a már korábban is zajló, immár rendezett nemzetközi és hazai jogi keretek között folyó ellenőrzéseket kellett elősegítenie a katonai objektumokban és a haditermelést folytató üzemekben. Másrészt új katonai törvényeket kellett alkotnia a trianoni békeszerződés szellemében.

Ami az ellenőrzéseket illeti, a SZKEB ezzel megbízott két albizottsága (a Fegyverzeti és Létszám Albizottság) az év folyamán lényegében zökkenőmentesen hajtotta végre azokat. Az antant tisztek természetesen nem felkészületlenül folytatták látogatásait. Belitska Sándor hadügyminiszter nemcsak a magyar hadsereg 1920. augusztus 25-i állapotának megfelelő 7 katonai körzet (Budapest, Szombathely, Székesfehérvár, Kaposvár, Szeged, Miskolc, Debrecen) szervezeti felépítését és létszámát küldte meg, hanem 1921. augusztus 2-án részletes adatokat közölt a hadianyagokat illetően is (fegyverzet, lőszer, felszerelés, ruházat). Emellett tájékoztatta a Szövetségesközi Katonai Ellenőrző Bizottságot a rendőrség, csendőrség, a határőrség és az erdőőrök létszámáról és fegyver-

---

³ Uo.

⁴ Miniszterelnökségi iratok 459/1921.

⁵ Uo.

zetéről. Ez utóbbit az tette szükségessé, hogy a SZKEB nem korlátozta tevékenységét kizárólag katonai objektumokra. Így például október 25–november 15-e között Debrecenben a katonai körletparancsnokság mellett ellenőrző szemlét tett a területi rendőrkapitányság, a vámőrkerületi parancsnokság, valamint a debreceni és a nyíregyházi pénzügyőrigazgatóság összes alakulatánál is.⁶

Az egyes albizottságok végzett munkájukról a havonta háromszor-négyszer összeülő SZKEB Bizottsági Tanács előtt számoltak be. A szeptember 17-ei ülésen Garrone vezérőrnagy, a Fegyverzeti Albizottság olasz elnöke, 65 létesítmény ellenőrzésének tapasztalatait összegezte. Sokat mondó, hogy a laktanyákban található felszerelésre a jegyzőkönyv szerint ennyit mondott: „Le matériel...est très peu de chose”.⁷ Szembeötlőnek találta emellett, hogy az egységek beosztása nem felel meg a laktanyák befogadóképességének: „On trouve des petites unités dans des grandes casernes”.⁸

Garrone vezérőrnagy kétségkívül a valós helyzetet mutatta be, hiszen a honvédség összlétszáma ekkoriban mintegy 26–27 000 fő körül mozgott, jelentősen elmaradva a békeszerződés által megengedettől. Ehhez képest az első világháború előtt az Osztrák–Magyar Monarchia szükségletei szerint épült katonai infrastruktúra nyilván túlméretezettnek tűnhetett.

A Fegyverzeti Albizottság elnöke kitért az ülésen az ellenőrzést nehezítő körülményekre is. Két kifogást emelt ezekkel kapcsolatban. Először is nehezményezte, hogy a magyar főtisztek, jóllehet tudnak németül csak magyarul válaszolni a feltett kérdésekre oly módon, hogy kizárólag az összekötő tisztet keresztül lehet érintkezni velük. Másik problémaként az ellenőrző tisztek előzetes utazási célbejelentési kötelezettségét emelte ki, mint a szabad vasúti és közúti közlekedés előfeltételét. Éppen ezért az ülésen megbízták Zuccari altábornagyot a SZKEB olasz elnökét, hogy járjon közbe a magyar kormánynál egy szabad utazást biztosító, a katonai létesítményekbe előzetes bejelentési kötelezettség nélküli belépést lehetővé tevő igazolvány érdekében.⁹ Ezen felül engedélyezze, hogy a magyar tisztek németül válaszolhassanak a SZKEB tagjainak. Egyértelmű volt, hogy mindkét kérés teljesítése feleslegessé tette volna a magyar katonai összekötőket. Ez ellentétben állott a már említett 5715/1921. számú rendelettel, amelyet ezek szerint valóban igyekeztek betartani a magyar főtisztek. A fentebbi ügyben lefolytatott Zuccari–Belitska levélváltások eredményeképpen a SZKEB gépkocsijai megkapták a szabad mozgást biztosító igazolványt, ám az általános vasúthasználatot a magas költségekre hivatkozva nem biztosította a magyar honvédelmi miniszter. Elrendelte viszont, hogy az ellenőrzések során a megkérdezett magyar tisztek közvetlenül választ adhatnak. Ugyanakkor figyelmeztette a SZKEB-t, hogy a csapatoknál elég kevesen beszélnek nyelveket, hiszen pont innen nevezték ki az összekötő tiszteket. A német nyelvvel szemben történelmi okok miatt amúgy is nagy ellenszenv mutatkozik, tehát nem szívesen használják. Egyébként egy

⁶ HM Elnöki D osztály iratai 86464/1920, 1970/1921, 8100/1921, 8083/1921 sz iratok.

⁷ HM SZKEB iratok 1921–27 proces verbal de la séances du „Conseil de Commision” du 17 septembre 1921.

⁸ Uo.

⁹ Uo. annexe no. 4.

augusztus 10-én keletkezett levelében Belitska már kiemelte, hogy összekötő tisztek híján nem tud felelősséget vállalni az esetleges félreértésekből adódó incidensekért, s nem tudja garantálni az ellenőrzést végző antant tisztek személyes biztonságát sem.¹⁰

A Honvédelmi Minisztérium elnöki D osztályához beérkezett jelentések szerint az ellenőrzéseket nem befolyásolták a fentebbi nézeteltérések. A már említett debreceni ellenőrzés során Wiedner ezredes, a katonai körletparancsnoksághoz beosztott összekötő tiszt szerint „Az ellenőrző bizottság elnöke a látottak felett több ízben a legteljesebb megelégedésének adott kifejezést.” A budapesti katonai körlet területén 1921. november 18-án lefolytatott látogatások során az 1. utászászlóaljnál Pittoni olasz alezredes „minden téren jó indulatot mutatott, a túlságos részletességet sem kívánta, a megtekintett raktáraknál megjegyzése nem volt”. Az 1. összekötő századnál Campagna ezredes egyenesen „általában csekély érdeklődést tanúsított” a műszaki és fegyverraktárak megtekintése során. A győri Károly-laktanyában tartott ellenőrzés során „mindkét zászlóalj felszerelése és ruházata, meglepően fegyelmezett, hazafias szellemben nevelt legénység, mindenütt tisztaság, rend, semmi meg nem engedett nem találtatott.”¹¹ A trianoni békeszerződés katonai rendelkezéseinek teljesítése szempontjából a sokszor formálisnak tűnő létesítményellenőrzéseknél lényegesen fontosabb volt az új katonai törvények meghozása. Erre a SZKEB 1921. május 6-án Belitskához írt levelében külön figyelmeztette a magyar kormányt, hangsúlyozva, hogy az előkészítés alatt álló törvényeket természetesen szeretné tanulmányozni. Az elkészült véderő-törvényjavaslatot a magyar hadügyminiszter 1921. augusztus 17-én küldte meg egyidejűleg az országgyűlés véderő bizottságához és a Szövetségek Közi Katonai Ellenőrző Bizottsághoz. Az ügyintézésnek nyilván meg lehetett a maga ideje, mivel a SZKEB augusztus 25-én levélben fordult Bethlen miniszterelnökhöz, amelyben felszólította, hogy „... 1921. szeptember 1-e előtt adja meg az érvényben lévő mozgósítási törvények hatályon kívül helyezése és a katonai törvények revíziója céljából tett és tervezett törvényhozási intézkedések részletes felsorolását.”¹²

Bethlen augusztus 27-i igen tömör válaszában eleget tett a felszólításnak, említve többek között a magyar királyi honvédségről tervezett törvényt.¹³ Mint láttuk ennek szövegét ekkor már tíz napja elküldte Belitska a SZKEB-nek. A szóban forgó törvényjavaslatra először a szeptember 9-én Belitskához küldött levelében reagált a SZKEB. Ebben egyedül VI. fejezetben összefoglalt vegyes- és záró rendelkezéseket kifogásolta a levelet aláíró Zuccari és a Létszám Albizottság elnöke, a francia Baratier ezredes. A tervezetnek ezt a részét szükségesnek tartották újrafogalmazni, kizárólagos érvényt szerezve a teljes önkéntesség elvének a magyar honvédség toborzásában.¹⁴ A 45 paragrafusból és a Függelékből álló törvényjavaslatához más hozzáfűznivalójuk nem volt. A SZKEB jegyzőkönyvek és a kiterjedt levelezés alapján nem állapítható meg, hogy december közepéig ezen testület érdemben foglalkozott volna ezzel a dokumentummal. Belitska ezért állíthatta

---

¹⁰ HM 26145/Eln. D/1921, 29552/Eln. D/1921.

¹¹ HM 34688/Eln. D/1921, 34689/Eln. D/1921, 79014/Eln. D/1920.

¹² HM SZKEB ir. Proces Verbal no.3 annexe no.7.

¹³ HM 27271/Eln. D/1921.

¹⁴ HM SZKEB ir. Proces verbal no. 4 annexe no. 1.

utólag, hogy „...a javaslatnak a békeszerződéssel összefüggő rendelkezéseire a Katonai Ellenőrző Bizottság... többé nem tért vissza. Joggal tehettem tehát fel, hogy a javaslatnak a békeszerződéssel összefüggő rendelkezései kielégítik. Ennek dacára a javaslatnak nemzetgyűlési tárgyalását nem siettettem...”.¹⁵ Ez kétségtelen hiszen a törvénytervezetet a nemzetgyűlés véderőbizottsága csak december 10-én tárgyalta. Magyar szempontból nem volt tovább halasztható az ügy, mivel a Nagykövetek Tanácsának december 2-i párizsi ülése határozatot hozott, hogy a magyar kormány azonnal kezdje meg a leszerelését az általános hadkötelezettség alapján kötelező szolgálatot teljesítő állománynak. A rendelkezés teljesítésére 1922. február 1-i határidőt szabott. Foch marsall még aznap elküldte Zuccarinak az erről szóló táviratot, aki továbbította azt Belitskának.¹⁶ A magyar honvédelmi miniszter kényszerhelyzetbe került hiszen a leszereltek pótolni kellett újoncokkal, ehhez pedig el kellett fogadtatnia az új honvédelmi törvényt. A nemzetgyűlés véderőbizottsága már említett ülésén szótöbbséggel elfogadta a törvényjavaslatot és Szilágyi Lajos elutasító kisebbségi véleményével a nemzetgyűlés december 12-i plénuma elé terjesztette. A tervezet vitájára másnap került sor.¹⁷ Ebben — bár Szilágyi Lajos mellé Apponyi Albert is felsorakozott — Belitska sikerrel védte a javaslatot, nem utolsó sorban arra hivatkozva, hogy már október 27-én lejárt a trianoni békeszerződésben megszabott 3 hónap az új katonai törvények meghozatalára. A honvédelmi miniszter hozzászólásában hivatkozott a VI. fejezet zárórendelkezéseire és a Függelékre, amelyet a SZKEB szeptemberi kifogásai ellenére változatlan formában tartalmazott a nemzetgyűlés elé terjesztett javaslat. A törvénytervezetet a magyar törvényhozás általában és részleteiben is megtárgyalta, Szilágyi Lajos módosító indítványait kivétel nélkül leszavazta. A törvényerőre emelést jelentő harmadszori olvasásra december 14-én délelőtt került sor. Elkészett tehát a SZKEB-nek az aznap keltezett, Bethlennek és Belitskának egyszerre átküldött levele, amelyben a bizottság a harmadszori olvasás elhalasztását kérte, mondván „... a nemzetgyűlés ne szavazzon meg egy olyan törvényt, melyet rögtön módosítania kell...”.¹⁸ A levél hangneme kissé sértődött volt, mivel a SZKEB az újságokból értesült a törvénytervezet vitájáról. Ezután az antant bizottság december 17-én küldte meg a napra pontosan öt hónappal korábban Belitska által hozzájuk eljuttatott — immáron 1921: XLIX. törvényként jogerőre emelt — törvényjavaslathoz fűzött részletes módosító indítványait tartalmazó átiratot. Ebben a 45 paragrafusból változatlan formában 22-t fogadott el, azaz mintegy a paragrafusok felét. A lényegesebb javasolt változtatások az alábbiak voltak.¹⁹

¹⁵ Az 1920. évi február hó 16-ára összehívott Nemzetgyűlés nyomtatványai nyomán Bp.: 1922. XIII. Köt. 428. iromány.

¹⁶ ME ir. XXXVII. 312/1922.

¹⁷ Az 1920. évi február hó 16-ára összehívott Nemzetgyűlés naplója XIII. Köt. 266., 267., 269. ülés jkv-e.

¹⁸ ME ir. XXXVIII. 312/1922.

¹⁹ HM SZKEB ir. annexe no. 1 an proces verbal no. 38.

*Az 1921. augusztus 17-i
(1921. december 14-én törvényerőre
emelt) javaslat szövege*

1. §

A magyar állam fegyveres ereje a magyar királyi honvédség. A magyar királyi honvédség feladata a belső rendnek és biztonságnak fenntartása és az ország határainak megvédése.

2. §

A magyar királyi honvédség katonai ereje 35 000 főből áll.

4. §

A magyar királyi honvédség vezérlete, vezénylete és belső szervezete tekintetében a rendelkezés alkotmányos jogainál fogva az államfőt illeti meg.

A magyar királyi honvédség ügyeinek intézése a honvédelmi miniszter hatáskörébe tartozik.

5. §

A magyar honvédség önként jelentkezők felvétele útján alakul és egészítettik ki.

7. §

A magyar királyi honvédség tisztikara kizárólag hivatásos tisztekből áll. A m. kir. honvédség tisztjeit minden rendfoko-

A SZKEB által javasolt szöveg

1. §

u.a.

Magában foglalja valamennyi szolgálatban vagy szabadságon lévő személyt, akik a csapattesteknél, a vezérkarnál, kiszolgáló egységeknél és a Katonai Főiskolán szolgál.

2. §

A magyar királyi honvédség teljes létszáma 35 000 főben van meghatározva, beleértve a tiszteket. Ezt a létszámot nem lehet semmilyen esetben túlhaladni. A tisztek létszáma 1750, az altiszteké 2334 lehet.

4. §

u.a.

az új hadsereg szervezeti rendjéről szóló törvény keretei között.

u.a.

5. §

A magyar honvédség kizárólag önként jelentkezők felvétele útján alakul és egészítettik ki.

7. §

u.a.

zatban a honvédelmi miniszter előterjesztésére az államfő nevezi ki...

8. §

A m. kir. honvédség kötelékébe legénységi minőségben belépő egyének szolgálati kötelezettségének időtartama egymás után következő 12 év. Az első hat évet leszolgált egyének szabadságot tölthetnek.

12. §

A m. kir. honvédség önkéntes jelentkezés útján való első kiegészítésének időpontját a m. kir. minisztérium állapítja meg.

A legénységi állományban mutatkozó hiányok fedezésére a honvédelmi miniszter (a törvényhatóságok útján) időnként önkéntes jelentkezők felvételét rendeli el.

A m. kir. honvédség kiegészítése a népesség arányában törvényhatóságoként történik. A törvényhatóságok feladata a rájuk eső szükségletek fedezéséről gondoskodni.

14. §

Az önként jelentkező testi alkalmasságának megállapítása esetében 6 havi próbaszolgálatra válik kötelezetté...

18. §

Aki szolgálati kötelezettségének letelte után tovább szolgálni óhajt, azt a katonai hatóság, ha maradását... kívánatosnak tartja, a m. kir. honvédség kötelékében megtarthatja...

Ha az állam biztonsága megkívánja az államfő a minisztérium javaslatára el-

a rendszeresített létszámon belül mutatózó szükségletekhez képest...

8. §

u.a.

A szabadságolt katonák továbbra is beszámítanak a hadsereg teljes létszámába ahogy az 1. és 2. §-ban meghatározott, úgy mintha tényleges szolgálatot teljesítenének. A szabadságoltak újra behívhatók a nemzetvédelmi miniszter parancsára.

12. §

A m. kir. honvédségbe a jelentkezés általában a törvényhatóságok útján történik, amelyekkel a kormány időben közli a fogadni kívánt önkéntesek számát. Az önkéntesek egyenesen a csapatoknál is jelentkezhetnek szolgálatra.

14. §

a katonai szolgálatra alkalmas önként jelentkezők egy hónapi próbaszolgálatra kötelezettek...

18. §

u.a.

halaszthatja azok elbocsátását, akiknek szolgálati kötelezettsége letelt.

37. §

A m. kir. honvédség tisztikara első sorban kizárólag a m. kir. nemzeti hadseregben jelenleg szolgáló hivatásos tisztek sorából egészíthető ki...

38. §

A m. kir. honvédség első kiegészítése alkalmával oly jelentkezők is felvehetők, akik a 10./d meg e pontjában említett kellékeknek nem felelnek meg.

A legénységi állományba felvett egyének szolgálati kötelezettségének idejébe (8. §) a felvételük előtt teljesített tényleges katonai szolgálat idejét be kell számítani.

40. §

A honvédelmi miniszter felhatalmaztatik, hogy a jelen törvény életbelépésekor tényleges katonai szolgálatot teljesítők szolgálati kötelezettségét és elbocsátását rendelettel szabályozza.

44. §

Ez a törvény kihirdetésének napján lép életbe, életbelépésével mindazok a törvényes rendelkezések, amelyek a jelen törvénnyel ellenkeznek, hatályukat veszítik...

Függelék

Amennyiben a m. kir. honvédség létszáma az első kiegészítés alkalmával... önkéntes jelentkezés útján nem volna el-

Azzal a feltétellel, hogy a hadsereg teljes létszáma nem haladhatja meg a 35.000 főt.

37. §

1922. június 30-ig a tisztikar a régi hadsereg hivatásos állományából egészíthető ki...

38. §

1922. december 31-ig.

Ugyanezen dátumig lehet állományba venni már korábban szolgálatot teljesített egyént, feltéve ha már letöltött és a vállalt szolgálati ideje összesen 12 évet tesz ki.

40. §

- A jelenleg kötelező szolgálatot teljesítők elbocsátását lépcsőzetesen a nemzetvédelmi miniszter fix időpontokban végrehajtja.

44. §

Ezen törvény kihirdetésekor érvényüket veszítik az alábbi törvények:
(tételes felsorolása húsz 1873—1920 között elfogadott korábbi törvénynek)

Függelék

Ez a függelék eltörölendő, mivel ellentétes a Nagykövetek Tanácsának határozataival.

érhető... a hiány fedezéséről átmenetileg a véderőről szóló 1912: XXX. törvény-cikknek... megfelelő alkalmazásával gondoskodják.

Az e rendelkezés alapján katonai szolgálatra kötelezendő egyéneket egy-egy születési évfolyamból sorsolás útján kell kiválasztani.

A módosító javaslatok szerint a SZKEB két szempontot igyekezett következetesen és szigorúan érvényesíteni. Egyrészt a honvédség kizárólag önkéntes jelentkezés útján egészíthető ki. Ebben a vonatkozásban semmilyen átmeneti intézkedést nem fogadott el. Másrészt az engedélyezett 35.000-es létszám túllépésének a legkisebb lehetőségét igyekezett kizárni. Következésképpen ragaszkodott a korábbi katonai törvények konkrét hatályon kívül helyezéséhez és megadott határidőkhöz is.

A SZKEB módosító indítványai jórészt szó szerint, lényegüket tekintve teljes egészükben beépültek a magyar királyi honvédségről szóló 1921: XLIX. törvénycikk egyes rendelkezésének kiegészítéséről és módosításáról szóló a véderőbizottság által 1922. január 31-én elfogadott törvényjavaslatba. A tervezetet 1922. február 6-án tárgyalta a nemzetgyűlés.²⁰ Szilágyi Lajos emlékeztette a kormányt, hogy Belitska a törvény függelékével nyugtatta decemberben a magyar törvényhozást, s lám a SZKEB ezt is eltörölte. A szükséges módosítások keresztülvitele mellett Bethlen miniszterelnök személyesen igyekezett latba vetni tekintélyét. Az egyik legfőbb érvét az alábbiakban fogalmazta meg: „... a trianoni szerződés és a békeszerződések a legyőzött államokat olyan helyzetbe hozták, amely névleg és papirosan a szuverenitást jelenti, de tényleg és a valóságban, az életben a szuverenitásnak sok kellékét nélkülözi”.²¹

1922. február 7-én kiélezett vita után a nemzetgyűlés elfogadta a módosításokat s ezzel a honvédelmi minisztérium és a Szövetségi Katonai Ellenőrző Bizottság együttes katonai törvényalkotó munkája eredményesen befejeződött.

---

²⁰ Nemzetgyűlési napló XVI. köt./306., 307. ülés jkv-e.

²¹ Uo.

THE INTER-ALLIED MILITARY CONTROL COMMITTEE
AND THE HUNGARIAN ACTS OF NATIONAL DEFENCE

According to chapter V, 140th paragraph of the Trianon Peace Treaty, which contained the decrees relating to military affairs the Hungarian government was obliged to draw up new laws of national defence three months after the treaty had taken effect. The codificational work progressed in the Hungarian Ministry of Defence under surveillance of the Inter-Allied Military Control Committee, which represented The Allied and Associate Powers in Budapest. Sándor Belitska, the Hungarian Minister of Defence sent the proposed text of the new defence act to IAMCC on 17th August, 1921. Since the IAMCC did not answer until the middle of December as it turns out of the documents, the committee of national defence brought the bill in the parliament on 12th December. After the debate the bill passed on the same day without any changes. The IAMCC sent its corrective proposals on 17th December requesting the modification of Act XLIX. 1921. The modification took place in January, 1922. The Hungarian government accepted all the proposals of the IAMCC, and submitted them to the parliament on 6th February.